

ESQUEMA

1. Definició progressiva de convivència i de l'ús social de l'espai públic, basada en el respecte a les minories i els moviments socials, en contraposició a la visió repressiva, criminalitzadora i reaccionària (civisme).

2. Mediació: Potenciar els mecanismes de mediació com a instrument per a la resolució ciutadana de conflictes.

3. Participació de la ciutadania en el disseny d'una ciutat al servei de totes.

4. Deures institucionals respecte la ciutadania. L'Ajuntament al servei de la ciutadania, no al l'inrevés.

5. Construcció de valors comunitaris i solidaritat.

6. La millor eina de convivència és la justícia social. Serveis socials com a eines de cohesió.

1. DEFINICIÓ

Una normativa que pretengui regular la vida col·lectiva, la que es porta a terme a l'espai públic, comú, ha de garantir el progrés social, la nostra evolució com societat, i ha de passar per una visió oberta i participativa de la seva gent, que garanteixi l'establiment d'aliances. Només un acord col·lectiu atorgarà la legitimitat que permeti abordar els possibles problemes que es plantegin.

Entenem que la utilització de l'espai urbà ha de tendir a l'autoregulació per part de la pròpia societat, de les persones que el construïm i que hi vivim quotidianament. El paper de les institucions hauria de ser el de facilitar aquest camí. La preocupació no ha de ser sancionar i desplaçar el conflicte, sinó resoldre'l. Això no es pot fer amb una ordenança, sinó que passa necessàriament per atendre els problemes socials; passa per la col·laboració entre les persones, per la relació, com a estratègies que hauran de permetre diferenciar el que és un conflicte social del que és un comportament insolidari o incívic. No es pot caure en la confusió, no es pot barrejar pobresa i supervivència amb incivisme o il·legalitat. Altrament, es podria arribar a la conclusió que el que molesta als nostres partits i governants no és l'existència de la misèria o la marginació, sinó tenir-la a la vista.

Tampoc no es pot confondre dissidència amb delicte. Qualsevol assimilació arbitrària entre el que és una actitud política, encara que sigui radical (cosa que hauria de ser absolutament legítima en una democràcia), amb vandalisme; la inclusió al mateix sac de col·lectius diferents, pot fer que s'aprofundeixi en una fractura social. El que cal és no confondre la gent amb la generalització de la inseguretat. Aquesta és una actitud del tot irresponsable.

Som nosaltres, la gent, qui exigim civisme a qui pretén legislar a favor de qui només mira pel seu propi benefici o el d'uns pocs a costa de la immensa majoria. Som nosaltres qui no tolerem que la utilització de l'espai comú es reguli a cops de sanció i mètodes punitius, en comptes d'apostar per l'educació, la participació i la resolució mediada dels conflictes que es puguin produir. La nostra societat fa temps que ha descartat la via del càstig com a mètode educatiu perquè s'ha demostrat poc efectiva, per tant, les institucions que optessin per la pervivència d'aquests mètodes serien titllades d'immobilistes i reaccionàries. Això no fa més que generar allunyament i desafecció. L'administració municipal és, en tot cas, deutora de l'experiència col·lectiva que, al llarg de la història, ha anat construint l'espai públic. Els moviments, plataformes i persones a títol individual que ens sentim compromeses en els afers de la col·lectivitat, volem preservar aquest patrimoni comú i la seva utilització enfront els intents per privatitzar-lo, mercantilitzar-lo o banalitzar-lo. No permetrem que es confongui la higiene de la vida col·lectiva amb l'esterilització de la vida col·lectiva. Des de l'acció política i des de la creació de xarxes alternatives de consum i cultura seguirem impulsant una ciutat desbordant de vida i d'activitat.

2. MEDIACIÓ

Com sabem, fruit de la convivència sorgeixen conflictes diversos entre la gent, i les administracions han de pensar estratègies per col·laborar en la resolució positiva d'aquests conflictes. Enumerarem alguns exemples, però segurament la llista pot ser més llarga. Alguns problemes que poden sorgir de forma habitual són les molèsties per sorolls entre veïns, o entre veïns i negocis. O bé l'ús diferent d'alguns espais públics com jugar a pilota, anar amb patinets, o bé relaxar-se en el mateix espai. També acostumen a haver-hi malentesos entre vehicles, o entre vehicles a motor i vehicles no motoritzats, etc. I també conflictes verbals entre ciutadans.

Davant d'aquestes situacions les administracions poden decidir intervenir o no. Però si decideixen intervenir, ho poden fer de moltes maneres. Molts ajuntaments han optat per intentar resoldre aquests conflictes sancionant econòmicament els ciutadans. Però ja hem pogut observar en d'altres ciutats que aquesta estratègia no funciona. Barcelona n'és un bon exemple, on s'han intentat solucionar els problemes derivats de la prostitució al carrer a través de multes, i la situació, lluny de millorar, ha empitjorat notablement. Nosaltres creiem que sancionar no serveix per res en la majoria de casos, i que el que cal és anar a l'arrel dels problemes.

És per això que creiem que la mediació és una gran estratègia per resoldre aquests conflictes de convivència. Cada cop s'està apostant més per utilitzar la mediació enlloc del sistema judicial en molts àmbits, perquè el sistema judicial està sobrecarregat, i perquè sovint prendre aquesta via fa que els problemes es vegin més greus del que eren inicialment. Per això la mediació cada cop s'està utilitzant més en d'altres sectors com el familiar, la justícia juvenil, l'escolar, el laboral, i perquè no en el de la convivència ciutadana.

Per tal de que aquesta mediació funcioni de debò, cal dotar el servei dels recursos necessaris. El procés dura unes sessions determinades, però sense que s'allargui molt en el temps. A grans trets, es tracta que les persones que tenen el conflicte es dirigeixin al servei de mediació, i allà un tècnic expert i aliè al conflicte fa d'intermediari per ajudar les persones afectades a arribar a acords per ambdues parts. El tècnic pren una postura imparcial i només acompanya el procés per tal que els implicats es responsabilitzin a l'hora de portar a la pràctica els canvis acordats.

La mediació s'utilitza en d'altres països des de fa molts anys, i de fet, Cerdanyola ja disposa d'un servei propi, tot i que mancat de recursos i sense voluntat que esdevingui una eina realment útil, la qual considerem que ha de ser pal de pallar en la resolució de conflictes.

3. PARTICIPACIÓ

Fa goig passejar un diumenge per la plaça Abat Oliba i observar quin espectacle urbà té lloc davant dels nostres ulls. No hi ha lloc per asseure's, les bancades estan plenes. Infants jugant a pilota amb un adult. Joves que llisquen en monopatí. Àvies que riuen a l'ombra. Persones reunides en assemblea. Adolescents que es fan un petó. Tot en la seva exacta combinació. Aquesta màgia concreta produïda a l'espai ens fa gaudir com a habitants de la nostra ciutat.

Tot això no seria possible sense la presència de les persones. L'arquitectura i l'urbanisme, sense la participació social no tenen cap sentit. Lluny de l'art, el disseny de les ciutats compleix una funció social; principalment, les ciutats donen resposta al fet d'habitar. De la mateixa manera, una plaça o un carrer, sense gent que hi gaudeixi, no són més que espais i, en tot cas, buits urbans.

No és necessari un text legal destinat a controlar l'ús dels espais de la ciutat; ni tampoc un conjunt de normes que regulin i gestionin la interacció social espontània i esporàdica, regida per un patró desconegut i incontrolable que enriqueix el fet quotidià. Necessitem una ordenança que desitgi i promogui l'ús de l'espai urbà, desenvolupada al voltant de la participació ciutadana, el seu eix estructural, tant en el seu ús com en el seu disseny.

Una ciutat dissenyada pels seus propis habitants, barri a barri, és una ciutat sana. La participació social en la reflexió i projecte de les ciutats (ja no diem en la seva construcció) és una contribució en l'educació social i democràtica dels seus propis ciutadans. La participació de la ciutadania, amb les seves diferències d'edat, gènere, interessos, necessitats, ocupacions, habilitats, punts de vista, etc. i, per altra banda, del conjunt de tècnics, institucions, organitzacions i moviments socials, és el secret per aconseguir una ciutat coherent i sostenible. Aquest tipus d'experiències transversals són capaces de crear espais intergeneracionals, on grans i joves es relacionen contínuament; espais segurs, on tothom vetlla per tothom; espais integradors, on no existeix la segregació de col·lectius totalment compatibles (infants, *skaters*, àvies, etc.); i, en resum, espais plens de vida urbana, on tothom es sent identificat, partícep i digne. Degut a la quantitat d'aspectes positius que sorgeixen quan es posen en pràctica, resulta positiu i alhora imprescindible comptar amb aquests processos de disseny participatiu si desitgem una ciutat de totes i per a totes.

Portar a terme aquest model no és difícil, i menys impossible, només es requereix voluntat política. En aquests processos, per posar un exemple, no és suficient una recollida de dades bàsiques i superficials inicials per poder desenvolupar el projecte de manera autònoma des de l'administració, és indispensable que el procés l'iniciïn i el finalitzin tots els actors conjuntament. I la relació ha de ser mitjançant espais transparents i oberts (consultes, reunions, assemblees, etc.) i totalment directa i bidireccional. Perquè en cas de no ser així, la ciutadania pot arribar a sentir frustració i manipulació. De la mateixa manera, és important garantir la presència de tots els grups poblacionals de les diferents edats i gèneres. Infants i avis, dones i homes, poden tenir diferents visions de l'espai públic, totes diferents, totes vàlides i necessàries.

Resulta evident afirmar que els processos de disseny participatiu contenen de manera implícita l'essència del civisme que totes desitgem, l'esperit de convivència que totes hem après, i la coherència que faria desaparèixer desastres urbanístics, econòmics i ambientals que. Desgraciadament, patim totes.

4. DEURES INSTITUCIONALS

L'Ajuntament, com a administració pública més propera a les persones, té el dret i el deure de donar serveis eficaços per a la integració social promovent amb totes les eines al seu abast les relacions col·lectives, positives i autònomes. El benestar de les persones depèn intrínsecament de la seva relació amb l'entorn més proper i els seus congèneres.

Entre els serveis fonamentals que ha de prestar un Ajuntament democràtic hi ha el de garantir la convivència col·lectiva en les millors condicions possibles,

- promovent la independència de la ciutadania en la recerca de la solució dels afers socials que l'afecten,
- facilitant les relacions i les associacions entre persones, promovent que creïn col·lectius independents i autogestionats.
- facilitant que la pròpia ciutadania defineixi tant les necessitats com les solucions als seus propis problemes, i que Cerdanyola del Vallès es doti de col·lectius que hi treballin de forma sectorial, siguin de caràcter veïnal, cultural, socio-polític, social, econòmic, ambiental, de temps de lleure, de solidaritat social, etc.
- posant a l'abast de la col·lectivitat els instruments necessaris per a l'execució d'aquest treball social autònom, col·lectiu i voluntari, concebut que el Dret a la Participació Social és un dret i un deure fonamental de les persones.

L'Ajuntament, per assolir els objectius abans expressats ha de garantir unes eines fonamentals:

- posar al servei de la col·lectivitat de manera absolutament democràtica i eficaç l'ús dels espais col·lectius com són els equipaments públics i la via pública (carrers i places).
- posar al servei de la col·lectivitat mecanismes eficients de participació ciutadana.
- dotar-se d'un bon Servei de Mediació per a garantir l'assoliment de consensos en cas de discrepàncies.
- promoure canals eficaços de comunicació dels diferents col·lectius amb la resta de ciutadania, facilitant l'enganxada de cartells, pancartes i altres formes de comunicació com són els diferents mitjans de comunicació de caràcter públic municipal.
- posar al servei dels col·lectius (veïnals, sectorials, etc) les eines i materials necessàries per al desenvolupament de les seves activitats, si és que són requerides pels esmentats col·lectius, com taules, cadires, escenaris, espais públics, equipaments, equips de so, etc.
- relegar els reglaments de caràcter punitiu a aspectes incívics que posin en perill la salut i la integritat física i psíquica de les persones, un cop s'hagi dotat la ciutat de tots els mecanismes possibles per a garantir una convivència positiva. Fora d'aquest àmbit cal posar l' Educació Social, la Participació Ciutadana i la Mediació com a úniques eines democràtiques possibles.

Seriem extemporanis o anacrònics si no esmentéssim que en aquest moment de la història socio-econòmica del nostre país, en que la ciutadania és agredida sistemàticament amb les retallades a Serveis Públics i als drets de les treballadores i treballadors, és més important que mai que un Ajuntament Democràtic, posi a l'abast de la ciutadania totes les facilitats per a que s'auto-organitzi en la defensa d'aquests drets. Així doncs, ara més que mai, l'Ajuntament, com a Administració garant dels drets civils, ha de facilitar de manera rotunda l'autoorganització de la ciutadania, facilitant les assemblees i els grups de treball, la celebració d'actes festius, de germanor i de solidaritat, els actes de protesta, les parades informatives i les recollides de signatures. Vetllant sempre que res estigui relacionat amb afers xenòfobs, feixistes o que atemptin contra la dignitat de les persones.

5. CONSTRUCCIÓ DE VALORS COMUNITARIS I SOLIDARITAT

Actualment, la vida urbana té els vincles comunitaris deteriorats. El capitalisme, al prioritzar allò privat sobre allò públic, a donat força als valors individualistes i competitius, substituint el llaços comunitaris per les relacions contractuals. Per tant, les relacions ciutadanes viuen un procés d'empobriment intencionat. Al sistema li interessa aquest deteriorament perquè així debilita la possibilitat d'emergència de forces socials que impugnin el model polític, econòmic i cultural predominant.

És en aquest punt on hem de reactivar els vincles socials, reivindicar la col·lectivitat, prioritzar els valors com la solidaritat i la responsabilitat social, sense oblidar que tots pertanyem a una mateixa comunitat en la qual lluitem contra les mateixes adversitats, adversitats que podem combatre amb una bona base de valors comunitaris i de solidaritat. Si aconseguim tenir aquesta base, assolirem canvis profunds tant en la ciutadania com en la comunitat.

Actualment tenim la sort d'estar en un procés de ressorgiment dels moviments socials, els quals, al voltant de les seves lluites, van generant sentit de pertinença i identitat comunitària que van més enllà dels interessos que els mouen.

Construcció comunitària

En primer lloc, les veïnes i els veïns han de fer un inventari dels actius comunitaris. L'acte d'inventariar els actius crea optimisme, perquè d'aquesta manera es veuen oportunitats per canviar l'entorn i es motiva la participació, la col·laboració i el compromís per l'acció. En funció dels resultats, es podrà tenir una visió més realista dels projectes que es poden començar a emprendre. És essencial començar a treballar ràpidament en alguns projectes, encara que siguin petits, per tal que la ciutadania segueixi motivada i vegi que és possible aconseguir resultats.

En segon lloc, crear un projecte per millorar el poble. Una forma de construir valors col·lectius és participant en la millora del poble. Per això, les veïnes i els veïns han de valorar els problemes que ells consideren prioritaris (per exemple, arreglar un parc infantil, crear una campanya contra la violència) i, en el seu transcurs, construeixen capital social: desenvolupen amistats i confiança mútua, aprenen a treballar en equip, reforcen les seves institucions i guanyen confiança com a comunitat. L'objectiu principal no és únicament preparar millor la comunitat per a resoldre problemes, sinó per prevenir-los. En els nostres exemples, els veïns i les veïnes prendrien consciència que s'ha de tenir cura del mobiliari urbà per tal que aquest parc infantil duri més, o prendrien consciència que la violència no és el camí per resoldre diferències.

En tercer lloc, és important que les veïnes i els veïns participin en el projecte de millora i, sobretot, que siguin ells i elles els que el condueixin. Les veïnes i els veïns són els que han d'exercir un rol central tant en el plantejament com en la implementació de la solució. S'han de sentir responsables del projecte i de llurs resultats. Les institucions han d'oferir el seu suport de manera que incentivi el desenvolupament de la capacitat dels veïns i veïnes, però mai prendre el control del projecte. És a dir, han de donar suport i bons consells professionals que reforcin el lideratge comunitari en lloc de debilitar-lo. En aquesta construcció comunitària totes les parts es reuneixen a l'entorn d'un projecte i fa que els i les participants estableixin relacions de respecte mutu.

Una bona xarxa de valors comunitaris i de solidaritat és molt més útil que les grans burocràcies públiques i privades. Els enfocaments en la col·laboració demanen més temps, però són més sustentables i complets que el sistema que tenim ara.

L'Ajuntament no ha de tenir la idea de comunitat com un espai on exercir repressió i autoritarisme, ans al contrari, cal que fomenti la relació entre la ciutadania, impulsar projectes socials, culturals, educatius i formes de vida comunitària, és a dir, l'Ajuntament té el deure d'acompanyar, com a servei, la producció de comunitat.

També ha d'oferir la seva aportació (eines i consells professionals) de manera que incentivi el desenvolupament de la capacitat dels veïns per emprendre projectes comunitaris, però mai prendre'n el control.

En el terreny educatiu i cultural, ha de despertar consciències que millorin la democràcia, la ciutadania, la convivència social, la pau, els drets humans, la cultura no sexista,... Així mateix, també hauran d'afegir als seus currículums les temàtiques i problemàtiques pròpies de la situació social i de les singularitats de la ciutat.

Només així, des de l'educació, la cultura i la participació, podrem crear uns valors cabdals per una nova societat més unida, uns valors que s'adquireixen en família, en el sistema educatiu i en les relacions entre la ciutadania.

6. SERVEIS SOCIALS

En la publicació *Papers d'Acció Social n°16: Productes i serveis per al 2030, el futur dels serveis socials es parla del Sistema català de serveis socials* hi trobem una aportació molt interessant sobre la situació actual dels serveis socials, i les perspectives de futur que es plantegen: “La societat catalana ha de fer front, dia rere dia, a nous reptes derivats de la immigració, l’envelliment progressiu de la població, la conjuntura econòmica, etc. que acaben generant unes noves necessitats socials. El Sistema català de serveis socials es troba en un moment clau de construcció i consolidació, i s’ha d’adaptar a aquesta societat complexa i donar-hi resposta amb les polítiques públiques més adients. Ara fa gairebé tres anys que, amb l’entrada en vigor de la Llei 12/2007 de serveis socials es va passar d’un model clarament assistencialista a un de garantista, universal i de proximitat; però s’ha de continuar vetllant per la consolidació d’un sistema sòlid i eficient, que persegueixi el benefici social.”

Partint de les premisses anteriors, considerem que la nova ordenança cívica no compleix amb els objectius i principis que s’interpreten de la regulació en matèria de serveis socials. En la proposta d’aquest Govern, l’ordenança cívica promou la criminalització de la pobresa, perseguint situacions de mendicitat, així com situacions provocades per persones amb manca d’autonomia personal, que puguin crear conflictes veïnals per la seva situació de malaltia (com per exemple pot succeir amb persones amb Síndrome de Diògenes, acumuladors, persones amb malaltia mental sense tractar, etc).

Un ajuntament governat per dues de les forces promotores del tripartit, que han estat les impulsores del canvi de paradigma en els serveis socials d’aquest país, haurien de promoure regulacions de la convivència veïnal que garanteixin processos de mediació, atenció des de la heterogeneïtat dels ciutadans, i serveis per a col·lectius específics. Hem d’evitar promoure regulacions de la convivència veïnal des de la punició, la persecució, la criminalització i la sanció econòmica. Sobretot quan ens trobem immersos en un moment de crisi estructural, on les persones viuen moments tan difícils i complexos (pèrdua d’habitatge, pèrdua de la feina o explotació laboral, manca de formació superior per manca d’ingressos, crisi familiar, situacions de mendicitat, problemes de salut per manca d’alimentació, etc), que necessiten més que mai l’acompanyament de les administracions i serveis públics per a garantir que es cobreixin les necessitats, i drets bàsics com a ciutadans d’aquest país.

És per això que considerem important fer una revisió a fons d’aquesta ordenança cívica, aturar la seva aprovació i implantació, per tal de promoure polítiques socials d’esquerres, transformadores, que promoguin la justícia social i evitin crear més desigualtats i fractura social. Cal fer una revisió a fons de totes les polítiques d’atenció a les persones de Cerdanyola, per dotar-nos d’eines que estiguin al servei de la ciutadania, que facilitin la bona convivència i que evitin l’enfrontament directe amb el ciutadà.

